

Kwartalnik Badań Koniunktury

Nr 1/2023

Autorzy opracowania: Katarzyna Dębowska, Urszula Kłosiewicz-Górecka, Jędrzej Lubasiński, Maciej Miniszewski, Anna Szymańska, Paweł Śliwowski, Aleksandra Wejt-Knyżewska, Katarzyna Zybertowicz

SPIS TREŚCI

1. MIK – komponenty i konstrukcja
2. Wartości MIK – pomiary z I kwartału 2023 r.
3. Wyniki badań ankietowych przedsiębiorstw –
pomiary z I kwartału 2023 r.
4. Aneks 1: Metodyka badań

Miesięczny Indeks Koniunktury (MIK) - komponenty

**MIK to syntetyczna miara
znormalizowanych wskaźników prostych**

Poszczególne komponenty nawiązują do pytań w ankiecie, a zagregowane odpowiedzi służą do wyznaczenia wskaźników prostych dotyczących: wartości sprzedaży, nowych zamówień, zatrudnienia, wynagrodzenia, mocy produkcyjnych, inwestycji, płynności finansowej przedsiębiorstw.

Miesięczny Indeks Koniunktury (MIK) – sposób wyznaczania

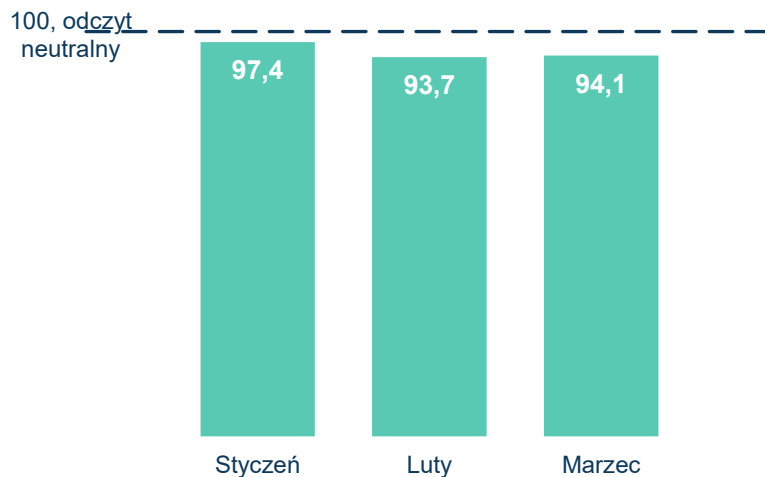

100 – punkt odniesienia, odczyt neutralny

<0;200> - przedział wartości MIK

Warstwę stanowi grupa przedsiębiorstw o tej samej wielkości (liczba zatrudnionych) i z tej samej branży.

MIK – comiesięczne zestawienie

94,1 pkt. wyniósł marcowy MIK

W marcu Miesięczny Indeks Koniunktury **wzrósł jedynie o 0,4 pkt. względem poprzedniego miesiąca.**

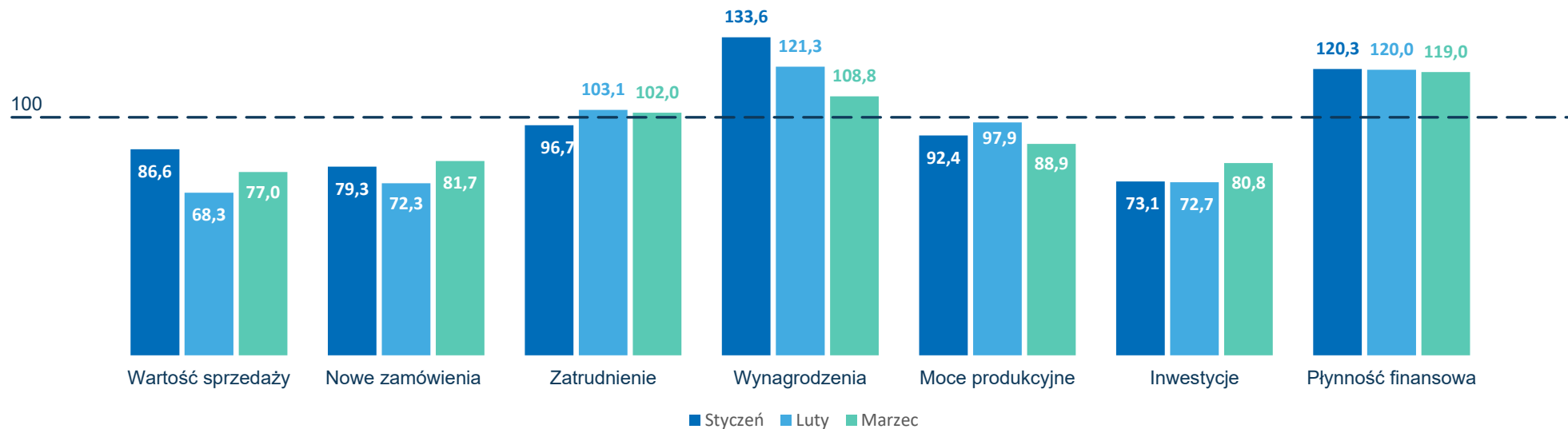
W pierwszym kwartale najwyższy odczyt zanotowano w styczniu, jednak nie przekraczał on poziomu neutralnego.

Marcowy MIK mimo minimalnego wzrostu, nie przyniósł wyraźnej poprawy nastrojów firm. Wciąż niepewność gospodarcza stanowi barierę prowadzenia biznesu a wojna w Ukrainie nadal trwa.

MIK – według komponentów

Spadek pozytywnych nastrojów dotyczył przede wszystkim wartości sprzedaży

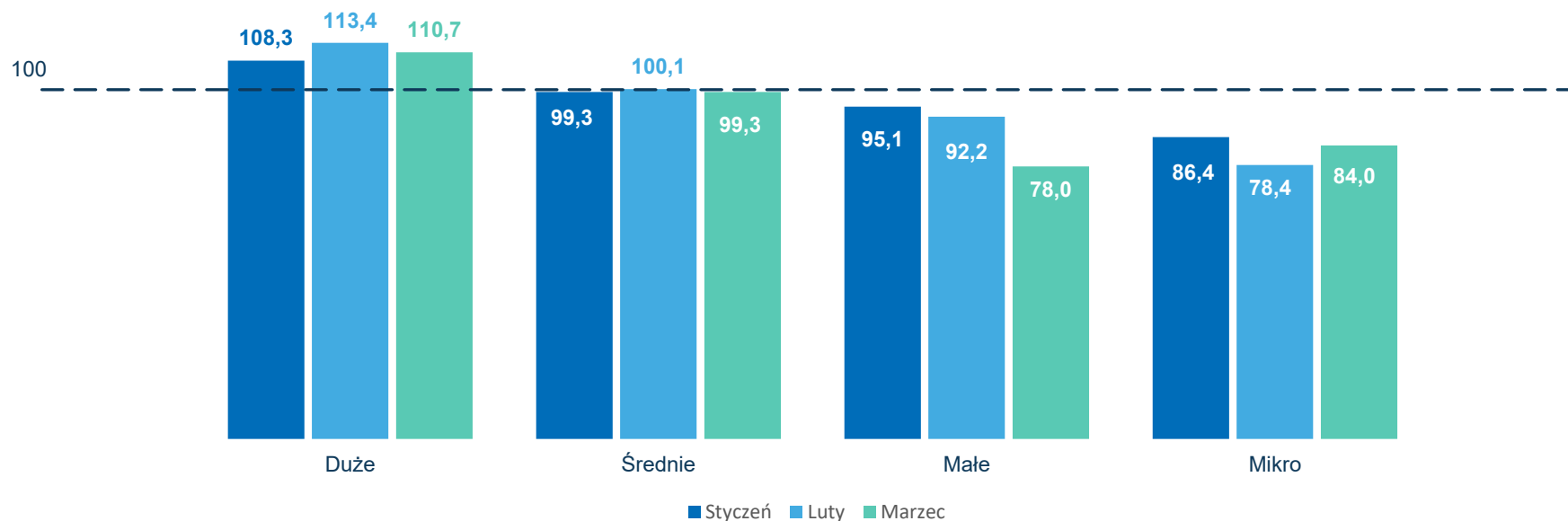
Jest to jednocześnie komponent, którego zarówno odczyt lutowy i marcowy był wyraźnie najniższe. Wskaźnik wartości sprzedaży w marcu wypadł gorzej niż inwestycje, które jak dotąd nie przekroczyły poziomu neutralnego. W marcu pesymistyczne nastroje przeważały także w obszarze zamówień oraz w mocach produkcyjnych. Poziom neutralny przekroczyły jedynie: płynność finansowa, wynagrodzenia oraz zatrudnienie. To może świadczyć o tym, że firmy starają się chronić swoje zasoby pracy.

MIK – według wielkości przedsiębiorstw

Marcowy MIK najkorzystniej wypada w dużych firmach

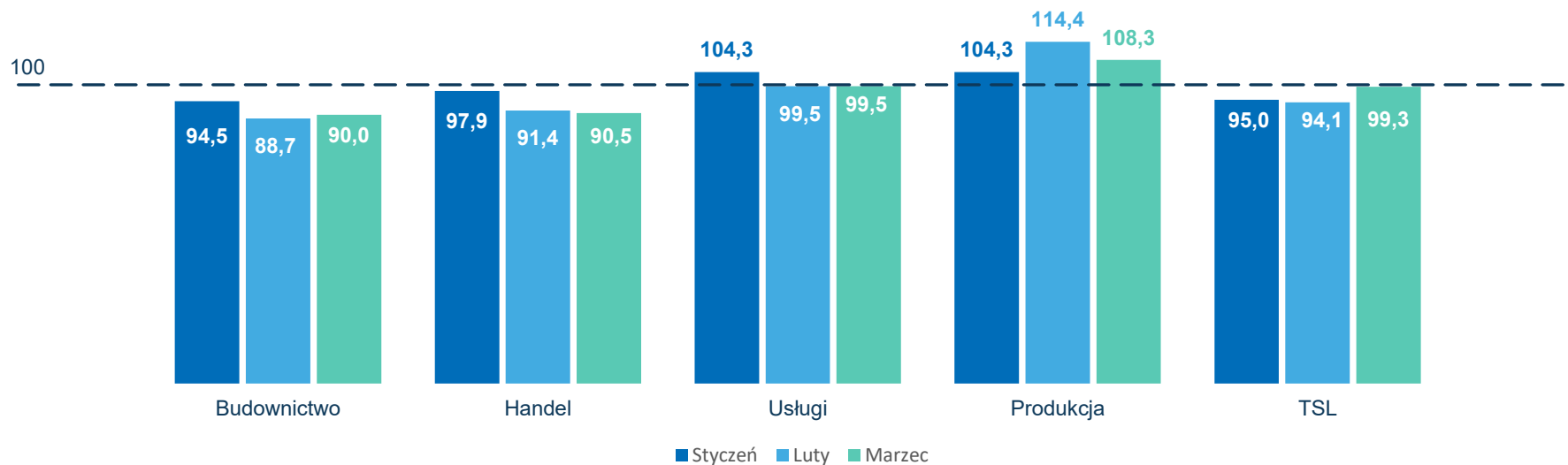
W marcu wszystkie firmy oprócz dużych nie przekroczyły poziomu neutralnego. W całym I kwartale firmy duże wypadły najlepiej, chociaż w marcu nastąpił spadek MIK o 2,7 pkt. m/m. Najśłabszy marcowy odczyt dotyczy zwłaszcza małych firm, w których spadek nastrojów m/m wynosi aż 14,2 pkt. MIK w średnich firmach, jeszcze miesiąc temu minimalnie przekraczał próg neutralny, ale w marcu znalazł się pod kreską. Jedynie w przypadku mikrofirm nastąpił mały wzrost (+ 5,6 pkt. m/m), który jednak nie pozwolił im na przekroczenie poziomu neutralnego.

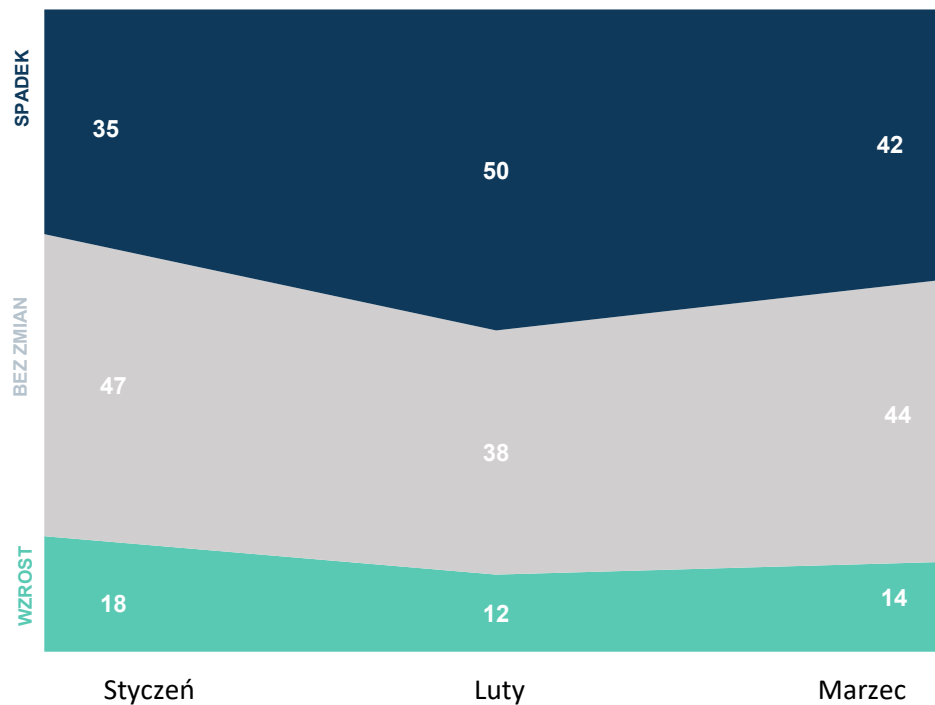
MIK – według branż

W marcu MIK najkorzystniej prezentował się w produkcji

W marcu tylko produkcja zanotowała odczyty MIK powyżej neutralnego. Jednak w porównaniu do lutego ten odczyt jest niższy o 6,1 pkt. Pozostałe branże w całym I kwartale pozostają pod wpływem nastrojów pesymistycznych. W marcu najstąbiej wypadło budownictwo oraz handel.

Zmiany łącznej wartości sprzedaży w I kw. 2023 r.

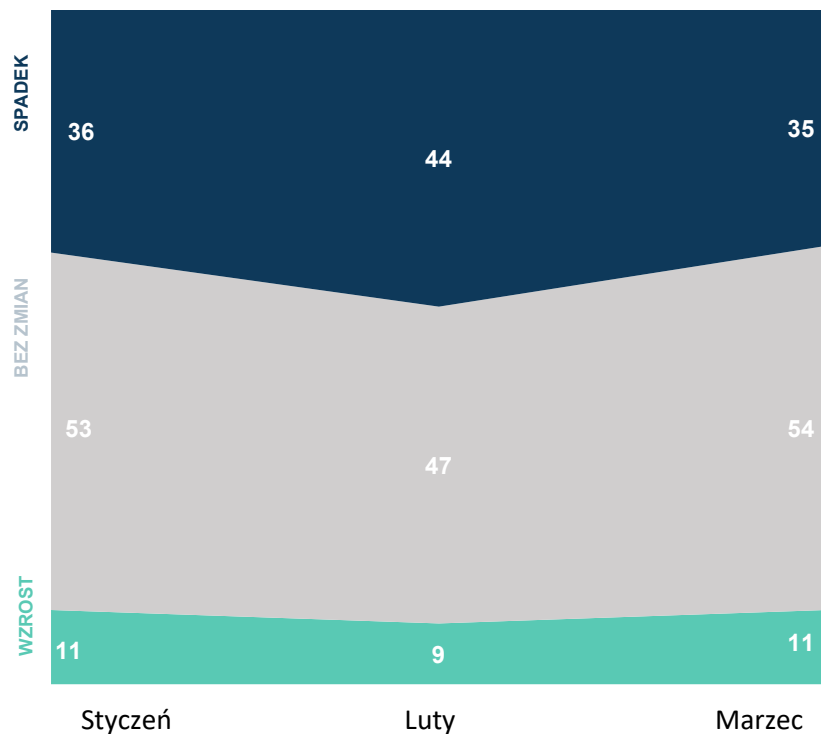

Nieznacznie poprawia się wartość sprzedaży m/m

W marcu udział przedsiębiorstw deklarujących spadek sprzedaży zmniejszył się o 8 p.p. m/m pozostając jednak powyżej poziomu styczniowego. Jednocześnie o 6 p.p. wzrósł udział firm, które nie odnotowały zmian, natomiast o zaledwie 2 p.p. podniósł się udział firm ze wzrostem sprzedaży.

Koniec I kwartału nie przynosi spektakularnych zmian. Największe wzrosty sprzedaży były notowane w odczycie styczniowym, co prawdopodobnie było związane z okołoświątecznym ożywieniem w większości branż.

Zmiana liczby nowych zamówień w I kw. 2023 r.

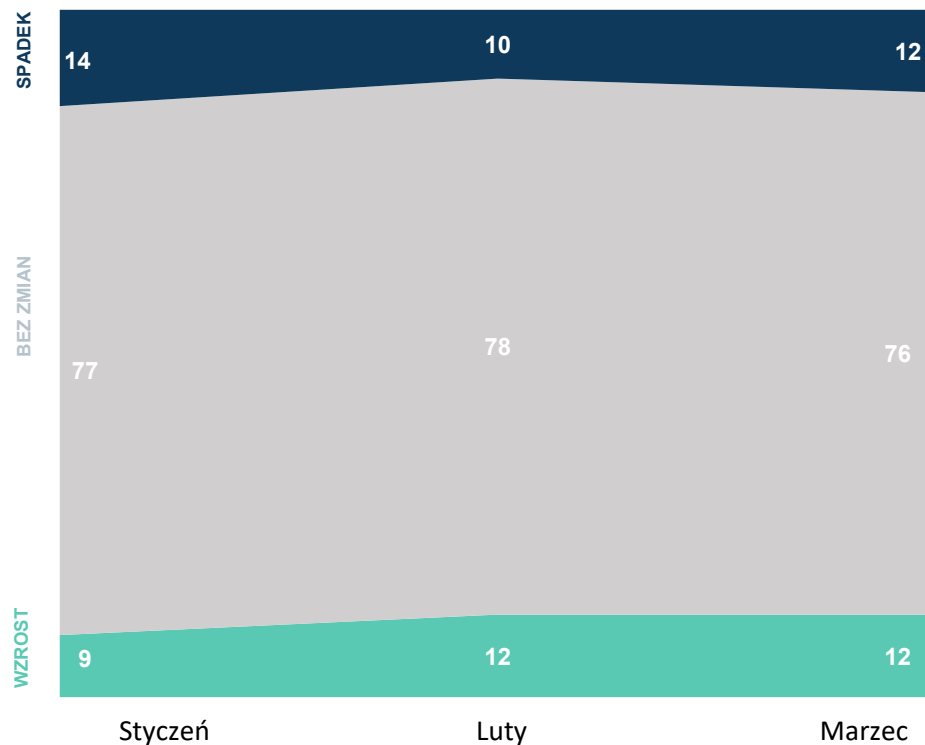

Liczba nowych zamówień wraca do poziomu ze stycznia

Podobnie, jak w przypadku sprzedaży najgorszym miesiącem pod względem nowych zamówień był luty, gdy aż 44 proc. firm odczuło ich spadek, a jedynie 9 proc. wzrost. W marcu sytuacja wróciła do poziomu z początku kwartału.

W całym I kwartale liczba nowych zamówień najślabiej wypadła w lutym. W marcu liczba ta wraca do poziomu ze stycznia. Nadal jednak ponad 1/3 firm odczuwa spadek liczby nowych zamówień, a jedynie 11 proc. – wzrost.

Planowane zatrudnienie na najbliższe trzy miesiące

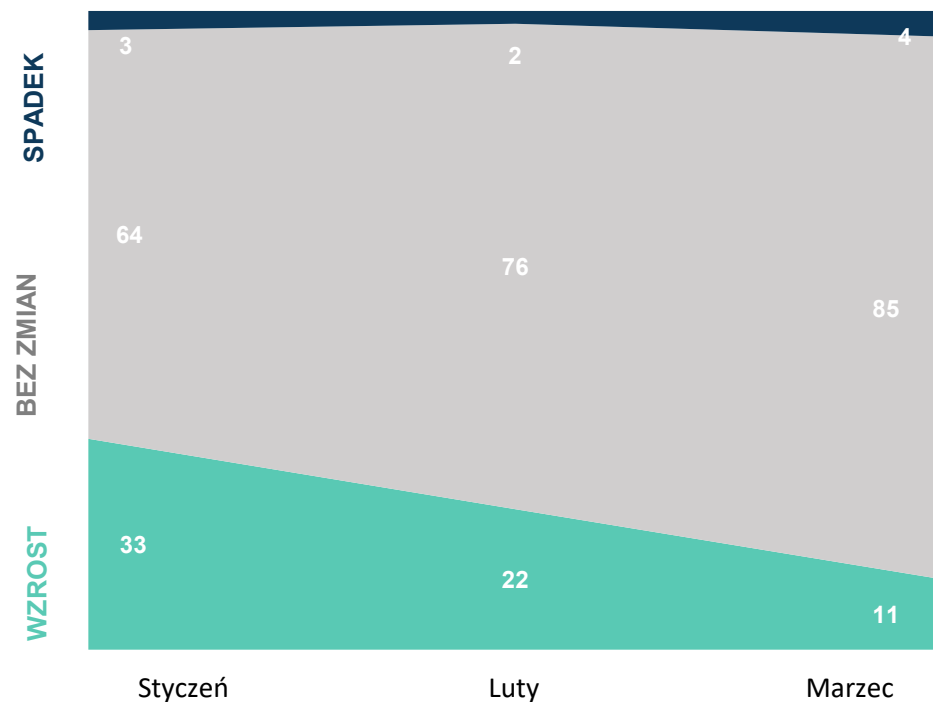

Sytuacja na rynku pracy pozostaje raczej stabilna

W marcu nadal zdecydowana większość firm deklaruje utrzymanie zatrudnienia, chociaż widać spadek o 2 p.p. m/m. Pod koniec kwartału minimalnie wzrósł m/m odsetek planujących zwolnienia (+ 2 p.p. m/m). Odsetek firm, które chcą zatrudniać pracowników pod koniec kwartału jest wyższy o 3 p.p. względem odczytu na początku.

Rynek pracy wydaje się być stabilny. Firmy ani nie planują drastycznych cięć w postaci zwolnień, ani zwiększania zatrudnienia. Widać nastawienie firm na chronienie zasobów pracy.

Planowane wynagrodzenie na najbliższe trzy miesiące

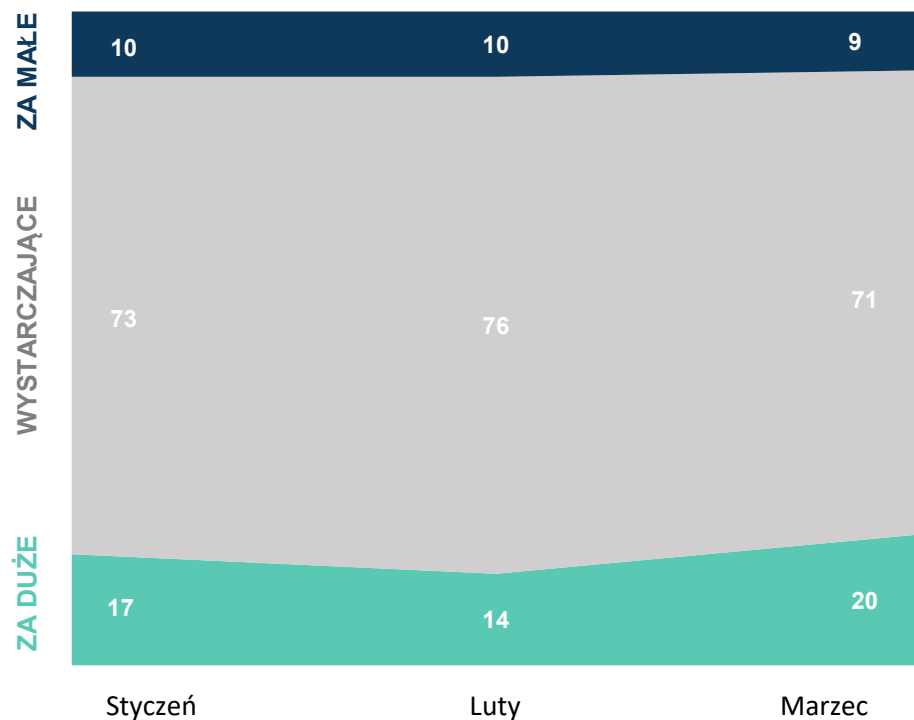

Coraz mniej firm chce podnosić wynagrodzenia pracowników

W I kw. stale zmniejszał się udział firm, które planowały podwyżki (o 22 p.p. od stycznia). Jednocześnie aż 85 proc. firm (+ 9 p.p. m/m) nie planuje wprowadzać zmian w wynagrodzeniach. Przewaga firm planujących podwyżki nad obniżkami jest nadal widoczna, ale coraz mniejsza.

Pod koniec I kwartału, po okresie ustawowych podwyżek płacy minimalnej, poziom wynagrodzeń stabilizuje się. Prawdopodobnie kolejny kwartał nie przyniesie spektakularnych zmian. Firmy decydujące się na podwyżki prawdopodobnie uzależnią je od poziomu inflacji.

Ocena stanu mocy produkcyjnych na najbliższy miesiąc

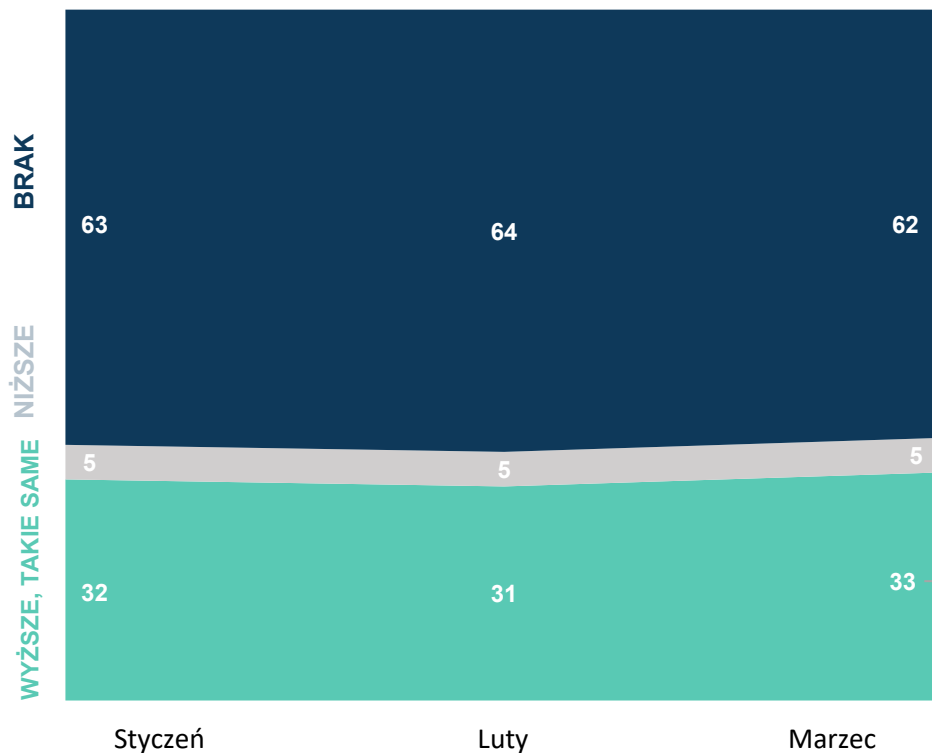

Większość przedsiębiorstw ma wystarczające moce produkcyjne

W marcu 71 proc. firm zadeklarowało posiadanie wystarczających mocy produkcyjnych na najbliższy miesiąc. Natomiast aż 20 proc. przedsiębiorstw wskazuje na zbyt duże moce produkcyjne, a jedynie 9 proc. na zbyt małe.

Relatywnie duży udział (aż jedna piąta) deklaracji o zbyt dużych mocach produkcyjnych na najbliższy miesiąc jest związany ze spadkami liczby nowych zamówień i wartości sprzedaży, a to z kolei jest efektem spadków konsumpcji towarów i usług.

Wydatki inwestycyjne firm

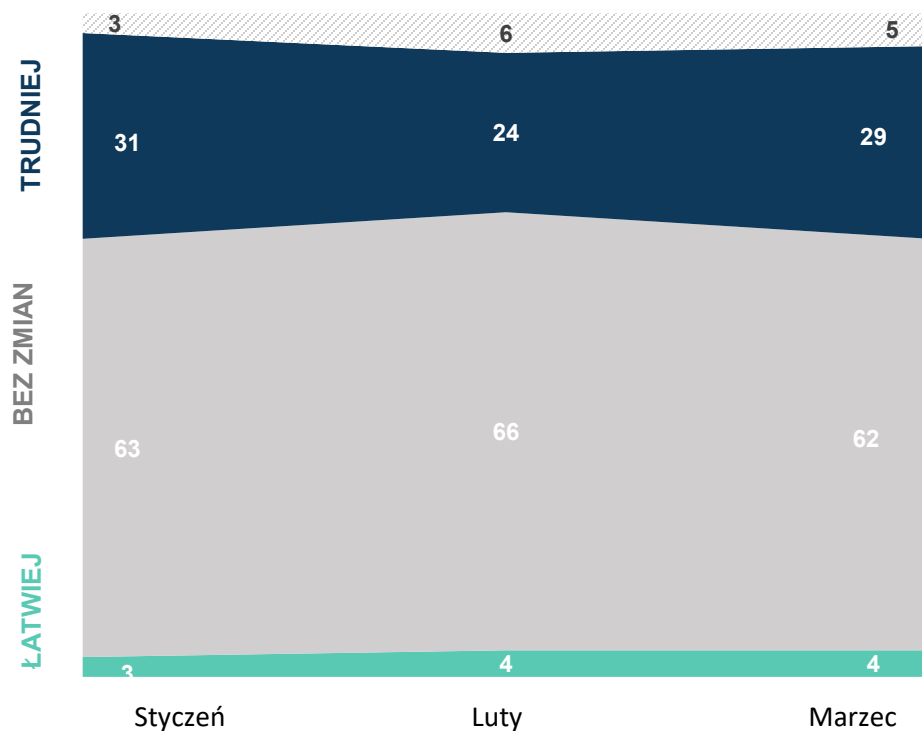

Większość polskich firm wciąż nie inwestuje

I kwartał pokazuje, że sytuacja dotycząca inwestowania przez firmy prawie się nie zmieniała. Nadal największy odsetek, stanowią firmy, które nie inwestują. Jedna trzecia firm, albo zwiększała wydatki na inwestycje, albo utrzymała je na tym samym poziomie. Natomiast odsetek firm, które zmniejszyły wydatki inwestycyjne był nieznaczny i przez cały I kwartał wynosił 5 proc.

Inwestycje są komponentem, który nie przekroczył progu neutralnego w całej historii odczytów MIK. Niechęć do większej aktywności inwestycyjnej to prawdopodobnie efekt niepewności gospodarczej, wysokich cen energii i surowców oraz relatywnie wysokiej inflacji.

Dostęp do finansowania zewnętrznego

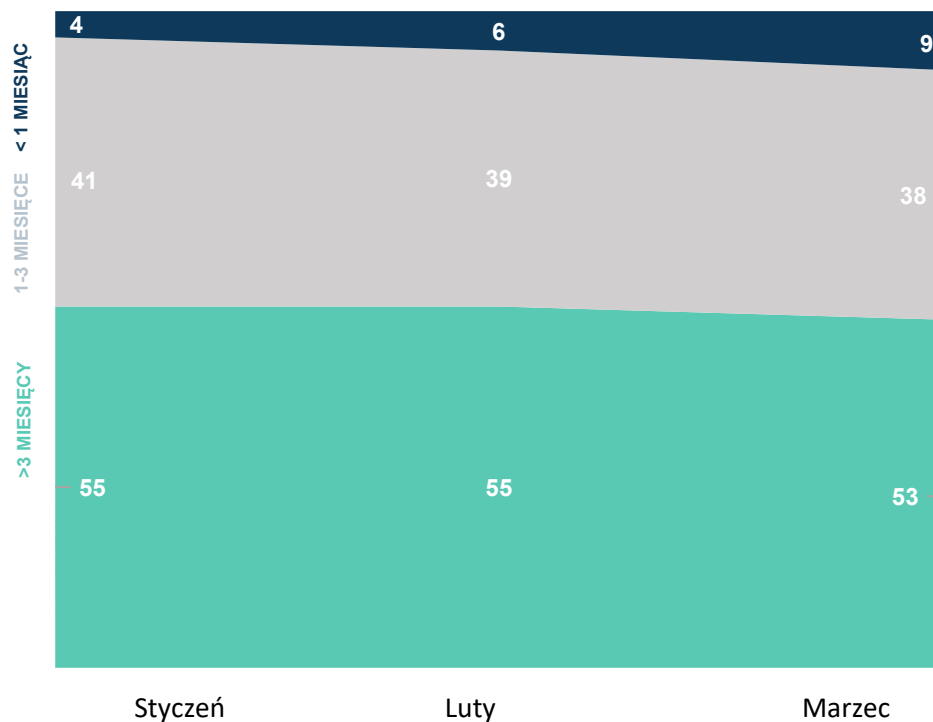

Większość firm nie odnotowuje zmian w dostępie do finansowania zewnętrznego

W marcu o 5 p.p. zwiększył się m/m udział firm, które zauważyły utrudnienia w dostępie do finansowania zewnętrznego. Udział firm, które dostrzegły ułatwienie pozostaje bez zmian. O 4 p.p. spadł natomiast udział firm, które nie odnotowały zmian w dostępie do zewnętrznego finansowania.

Podobnie, jak w poprzednim kwartale (IV kwartał 2022 r.) , największy odsetek firm nie dostrzega zmian w dostępie do finansowania zewnętrznego. Większy jest też udział firm odnotowujących utrudnienia niż ułatwienia.

Ocena płynności finansowej firmy

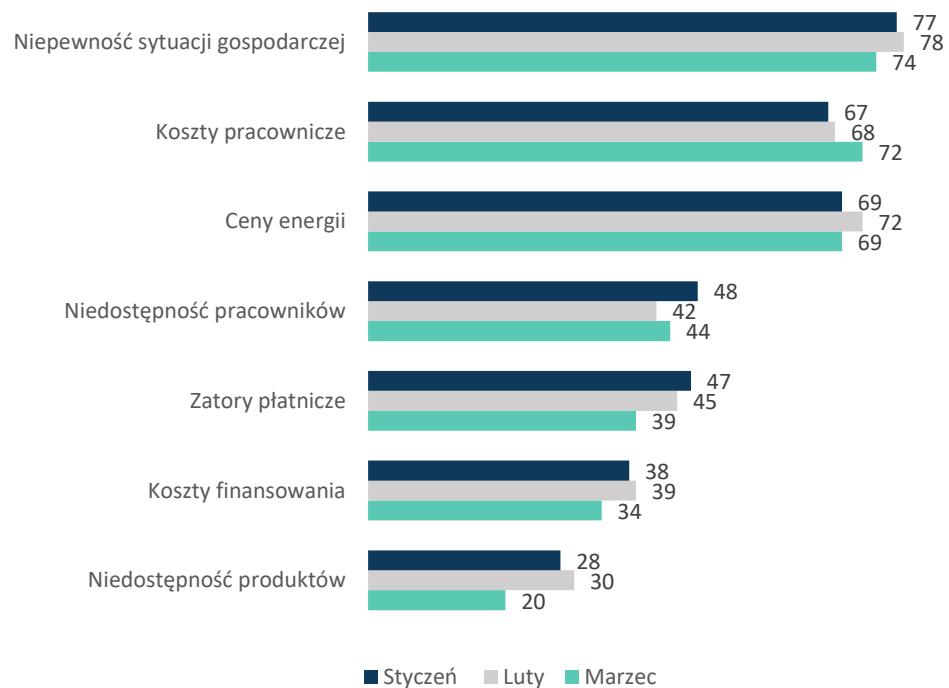

Płynność finansowa firm raczej pozostaje stabilna

W I kwartale 2023 r. ponad połowa firm oświadcza, że posiada środki umożliwiające im funkcjonowanie w okresie powyżej 3 miesięcy. Blisko 40 proc. deklaruje środki wystarczające na minimum trzy miesiące. Jednocześnie nieznacznie (o 2 p.p. m/m) wzrasta udział firm deklarujących posiadanie środków na najwyżej jeden miesiąc funkcjonowania.

W I kw., w porównaniu do ostatniego kwartału 2022 r. nie widać wyraźnych zmian w odniesieniu do płynności finansowej. Nadal ponad połowa przedsiębiorstw posiada środki wystarczające na okres dłuższy niż trzy miesiące działalności.

Znaczenie barier działalności

Niepewność sytuacji gospodarczej wciąż jest najsilniejszą barierą

Firmy w I kw. 2023 r. za największą barierę uznały niepewność sytuacji gospodarczej. Kolejne bariery to ceny energii i rosnące koszty pracownicze. Ta ostatnia bariera w marcu wyprzedziła ceny energii.

Już w poprzednich kwartałach 2022 roku niepewność gospodarcza, ceny energii i koszty pracownicze były barierami prowadzenia biznesu najczęściej eksponowanymi przez przedsiębiorców. Dokuczliwość tych oraz pozostałych barier jest potęgowana wojną w Ukrainie.

Marcowy odczyt MIK to już ósmy z rzędu negatywny odczyt. W dalszym ciągu firmy, które zanotowały spadek wartości sprzedaży i liczby nowych zamówień przeważają nad tymi, które deklarują ich wzrost. Do 20 proc. wzrósł udział przedsiębiorstw dysponujących nadmiernymi mocami produkcyjnymi. Mimo to firmy nie planują masowych zwolnień. Nadal też przeważają deklaracje o podwyżkach wynagrodzeń.

Po roku trwania wojny w Ukrainie firmy nadal wskazują, że niepewność sytuacji gospodarczej stanowi główną barierę działalności. Jednocześnie widać, że firmy dostosowują się do nowych realiów: już tylko 20 proc. z nich wskazuje na problemy wynikające z niedostępności produktów, półproduktów i materiałów, podczas gdy we wcześniejszych miesiącach twierdziło tak ok. 30 proc.

Wśród branż najlepiej radzi sobie obecnie produkcja przemysłowa. Zwraca uwagę słaba aktywność inwestycyjna w handlu i usługach. Najgorsza sytuacja jest w budownictwie: presja na podnoszenie wynagrodzeń w tej branży związane z podwyżką płacy minimalnej spowodowała pogorszenie płynności w tych firmach.

W kolejnych miesiącach trudno spodziewać się wzrostu odczytów MIK, ponieważ perspektywy gospodarki są nadal niepewne.

Marcowy MIK tylko nieznacznie zmienił się w stosunku do zeszłego miesiąca. Wydaje się, że stabilizuje się on na niskim, recesyjnym poziomie. Z jednej strony, dane wpisują się w scenariusz postępującego pogorszenia wyników gospodarczych w I połowie bieżącego roku. Z drugiej strony, wciąż dają nadzieje na ograniczoną skalę spadku PKB oraz przejściowy charakter ujemnej dynamiki. Przedsiębiorstwa bowiem, mimo zmniejszenia zamówień i aktywności, nie redukują popytu na pracę. Wzrost zatrudnienia ograniczany jest przy tym przez presję płacową napędzaną, poza zapotrzebowaniem na pracowników, również inflacją. Ta, obok niepewności sytuacji gospodarczej, oceniana jest jako najbardziej dotkliwa bariera w rozwoju. Ponadto, wciąż widoczne jest zaostrzenie polityki kredytowej w bankach. Dotyka ono w pierwszej kolejności mikrofirmy, a w podziale branżowym te z sektora budowlanego i TSL. Niemniej wydaje się, że przedsiębiorstwa dostosowały się do trudniejszych uwarunkowań związanych z wyższymi stopami procentowymi w kraju i za granicą i koszty finansowania nie są główną barierą rozwoju. Nie rosną też problemy z zatorami płatniczymi.

Comiesięczny monitoring nastrojów polskich przedsiębiorstw - Metodyka badań

Główne punkty metodyki badań:

- Wszystkie prezentowane wyniki zostały opracowane na podstawie badań przedsiębiorstw realizowanych na początku każdego miesiąca.
- Przeprowadzenie comiesięcznych badań ankietowych przy użyciu techniki CATI (Computer Assisted Telephone Interviewing) na losowo-kwotowej próbie 500 przedsiębiorstw, w 4 kategoriach wielkości i 5 sektorach branżowych.
- Wnioskowanie o populacji polskich przedsiębiorstw przy poziomie ufności 0,95 z błędem szacunku 4%.
- Pomiar w pierwszym tygodniu każdego miesiąca.
- Wyniki podawane publicznie przez PIE i BGK w drugim tygodniu miesiąca, ok. 10 dnia każdego miesiąca.

Polski Instytut Ekonomiczny to publiczny think tank gospodarczy, którego historia sięga 1928 roku. Obszary badawcze Polskiego Instytutu Ekonomicznego to przede wszystkim handel zagraniczny, makroekonomia, energetyka i gospodarka cyfrowa oraz analizy strategiczne dotyczące kluczowych obszarów życia społecznego i publicznego Polski. Instytut zajmuje się dostarczaniem analiz i ekspertyz do realizacji Strategii na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, a także popularyzacją polskich badań naukowych z zakresu nauk ekonomicznych i społecznych w kraju oraz za granicą.

Bank Gospodarstwa Krajowego to polski bank rozwoju – jedyna taka instytucja w Polsce. Bank aktywnie wspiera rozwój społeczno-gospodarczy kraju. Realizując strategiczne projekty rozwojowe finansuje m.in. największe inwestycje infrastrukturalne, zwiększa dostęp Polaków do mieszkań oraz pobudza przedsiębiorczość polskich firm w kraju i za granicą. Jest inwestorem w funduszach, których aktywami zarządza Polski Fundusz Rozwoju. Pracownicy banku mają wysokie kompetencje w realizacji projektów służących rozwojowi kraju. Dbając o zrównoważony rozwój kraju, Bank jest obecny w każdym regionie Polski. W 2018 r. rozpoczął ekspansję, otwierając przedstawicielstwa zagraniczne, które dziś działają już w Brukseli, Frankfurtzie i Londynie. BGK ma unikalne doświadczenie w finansowaniu, inwestowaniu, udzielaniu poręczeń i gwarancji oraz dystrybucji funduszy unijnych. Odgrywa znaczącą rolę w realizacji Strategii na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, która jest kluczowym dokumentem w polityce gospodarczej Polski. Podstawą działalności BGK jest odpowiedzialny, etyczny i zrównoważony biznes, dlatego Bank podejmuje szereg inicjatyw promujących przedsiębiorczość, innowacje, ekologię oraz uczciwe traktowanie pracowników, partnerów i klientów